

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ח שבט תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה כט.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"ג עד סעיף י"ז. | לוח יומי מקוצר: עמוד 158 סימן ש"א.
מוסר: פרק ב' אות י"ט עד פרק ג'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג משנה יא עד משנה יג 'סייג לחכמה שתיקה'.

הדף היומי בהלכה

האם מותר ללבוש בשבת מעיל ניילון על גבי המעיל הרגיל?

גשם העשוי ניילון דק על גבי המעיל כדי להגן על המעיל מרטיבות. ויש מהפוסקים שכתב שהיתר זה הוא רק כאשר בפועל הבגד מוסיף גם כיסוי או הגנה לגוף האדם, הגם שאין כוונה לכך, אך לבישת בגד באופן שאין בו כל תועלת לגוף, אינה נחשבת לדרך לבישה.

[שו"ע שא, יד, ומשנ"ב נב; ביאורים ומוספים דרשו, 44-42]

כפי שלמדנו, לבישת בגד כדרך לבישה ברשות הרבים בשבת, אין בה איסור 'הוצאה'. וטעם הדבר משום שהבגד משמש את גוף האדם ונטפל אליו, ואין זה נחשב שהאדם נושא חפץ כלשהו ברשות הרבים. והיתר זה הוא אף כשמטרת האדם בלבישת הבגד אינה כדי לכסות את הגוף ולהגן עליו, אלא כדי למנוע לכלוך או רטיבות מבגד אחר, וכגון לבישת מעיל

הדף היומי בהלכה

מותר לצאת בשבת עם נעליים עטופות בשקית?

אולם, אם מטרת הכיסוי היא רק כדי להגן על בגדיו, וכגון שאין חשש שיחדרו מים לנעליו, ועוטף את נעליו בשקית בימות השלג כדי למנוע חזרת מים השלג עד לרגליו, הרי זה מותר, כיון שמטרת הכיסוי לשמש את הגוף, והוא נטפל אל הגוף למרות שאינו בגד ממש; אלא שצריך להדקו לגופו או לבגדיו באופן שלא יפול.

[שו"ע שא, יג, יד, משנ"ב מח, נא רנד, וביה"ל ד"ה אבל; ביאורים ומוספים דרשו, 43]

אדם הנושא על בגדיו ברשות הרבים בשבת כיסוי כלשהו על מנת להיות מוגן מלכלוך או מגשם, ואין זה בגד שלובשים אותו כדרך לבישה - אם מטרתו היא להגן על גופו, וכגון שעוטף את נעליו בשקית בימות השלג כדי למנוע חזרת מים השלג עד לרגליו, הרי זה מותר, כיון שמטרת הכיסוי לשמש את הגוף, והוא נטפל אל הגוף למרות שאינו בגד ממש; אלא שצריך להדקו לגופו או לבגדיו באופן שלא יפול.

הדף היומי בהלכה

כיסוי ניתן להניח על הכובע בשבת?

הגשם, אין להקל. ועטיפת הכובע בשקית - לכל הדעות אינה דרך לבישה. ואשה שעוטפת את ראשה בכיסוי כדי למנוע רטיבות מראשה או משערותיה - אף שכיסוי זה מטרתו לשימוש הגוף, אין להקל בדבר, כיון שבנוגע לאשה, גדול החשש שתסיר את הכיסוי מיד בהפסק הגשם, ותטלטלנו בידה.

[משנ"ב שא, נה; ביאורים ומוספים דרשו, 45-44]

בהתאם לכל האמור לעיל, דנים הפוסקים בנוגע ליציאה לרשות הרבים בשבת עם כיסוי על הכובע, העשוי כמידת הכובע ומהודק אליו: יש אוסרים, משום שמטרת הכיסוי היא רק להגנת הכובע, ואינו דרך לבישה. ויש מתירים, משום שלדעתם כיסוי זה נחשב כדרך לבישה. ויש מהם שכתב כי ברשות הרבים דאורייתא, או במקום שרגילים להסיר את הכיסוי מיד בהפסק

"בלילות היה קושר חבל לרגלו ואת הקצה השני השליך מהחלון החוצה, וכשהחברותא שלו חיים סידערער היה הולך לבית המדרש לפנות בוקר, היה מושך את החבל ומעיר אותו משנתו"

ליארצייט הגאון רבי שמואל בירנבוים זצ"ל ראש ישיבת מיר ארה"ב

לפנות בוקר, היה מושך את החבל ומעיר אותו משנתו. "פעם אירע שהמשגיח רבי ישראל יעקב לובצנסקי זצ"ל הי"ד היה צריך להעיר לו על משוהו, והתבטא: תראו איזו פרנסה מכוערת יש לי, להגיד מוסר לבחור שאפילו שיחת חולין שלו אינני מבין..." (יתד נאמן מוסף שבת קודש פרשת בוא תשס"ח)

סיפר רבי יונה ברומברג, תלמיד ישיבת ברנוביץ: "אחד המתמידים הגדולים בישיבת ברנוביץ בזמני היה מי שנודע לימים כראש ישיבת מיר בארה"ב, הגאון הגדול רבי שמואל בירנבוים. אחרי עזבי את הישיבה, באתי פעם לבקר בה בדרכי משיבת מיר הביתה, ושמעתי נפלאות אודותיו. מנהגו היה, שבלילות היה קושר חבל לרגלו ואת הקצה השני השליך מהחלון החוצה, וכשהחברותא שלו חיים סידערער היה הולך לבית המדרש

פניני הפרשה

פעם נשלח רבי יוסף ליס להעביר להגרי"ז סך שלוש מאות ועשרים דולר ששלח נגיד אחד משוויץ, כיון שהחוק הישראלי אסר שימוש במטבע זה, כתב ברמז: "ובענין הש"ך בהלכות צדקה, הרי הם מתנה גמורה". רב

הלה מיהר לעשות כן, אבל כיון שהחוק הישראלי אסר שימוש במטבע זה, שלח לו ברמז: "ובענין הש"ך בהלכות צדקה, הרי הם מתנה גמורה" [ש"ך הוא בגמטריא מספר שלוש מאות ועשרים, רמז לכסף ששיגר לו]. רבי יוסף מיהר אל הגרי"ז עם המכתב, וקיווה שבכך תנוח דעתו. לימים שוב הזדמן אצל הגרי"ז ושוב עלה עניין הכסף, ואז אמר לו הגרי"ז: המעות עדיין מונחים אצלי צרורים. הזכיר לו רבי יוסף ליס את מכתב ההבהרה ששיגר הנגיד, והרב מבריסק השיבו: הרי בכל זאת מוזכר בלשונו "הלכות צדקה"... (במשנת רש"י, מתוך 'טללי אורות' מהדורת שנים מקרא)

ויקחו לי תרומה (שמות כה ב)

מרב הגרי"ז מבריסק זצ"ל היה יודע בדקדוקי העצומים בענייני ממונות. היה מקפיד ביותר שלא ליהנות בשום פנים מכספים שהגיעו אליו כצדקה, ורק כאשר נודע לו בבירור שהם ניתנו כמתנה ללא צד של צדקה, ניאות להשתמש בהם. ומטעם זה היו מונחים אצלו כספים רבים שחשש להשתמש בהם. פעם נשלח רבי יוסף ליס להעביר להגרי"ז סך שלוש מאות ועשרים דולר ששלח נגיד אחד משוויץ. לימים, כשהזדמן שנית אצל הגרי"ז, הזכיר לו הגרי"ז שאותו ממון עדיין צרור אצלו, מחשש פן אלו מעות צדקה. מיהר רבי יוסף ליס לשלוח לנגיד להודיע לו שיכתוב במפורש שאלו הן מעות מתנה.

קנין חכמה - פרקי אבות

הגה"ח רבי נתן לוברט זצ"ל שח פעם באזני תלמידו: "יתכן אצלי שפעמים אלך בש"ק עם כובע רגיל ולא בשטריימל, אולם בחג ובחול המועד זה לא יכול לקרות..."

שח פעם באזני תלמידו: "יתכן אצלי שפעמים אלך בש"ק עם כובע רגיל ולא בשטריימל, אולם בחג ובחווה"מ זה לא יכול לקרות". לאחד שרצה לנסוע לטיול בחווה"מ אמר: "סע בכל יום מימות השנה שתחפוץ, אולם בימים יקרים אלו לא יעלה על דעתך לנסוע. חבל על כל רגע. האם יודע הנך מה הפירוש המבזה את המועדות? - מי שמזלזל במתנה קדושה ויקרה זו ומבלה ימים אלו בדברי הבל וריק". סיפר אותו תלמידו: "נחרטו הדברים בעצמותי, ומן אז והלאה איני מסוגל לנסוע בחווה"מ לשום מקום שהוא".

המבזה את המועדות (אבות ג יא)

במועדים היה הגאון החסיד רבי נתן לוברט זצ"ל הופך לאיש אחר. רעיונותיו העלוהו לעולמות עליונים נשגבים. אהב להתעמק ולעסוק במצוות החג ובתורותיו מתוך להט רב... לאחד מידידיו אמר: "תוכל לבקרני בכל עת וזמן, בוקר וערב חול ושבת, אולם בימים טובים אבקשך להניח לי. בימים אלו כל רגע יקר לי מפז. נמצא אני במקומות אחרים". ימות החג וחולו של מועד היו אצלו ימים יקרים וקדושים וכל רגע מהם היה לו כאוצר יקר. סיפר פעם לידידו הרה"ח ר' נטע סלר: "בסוכות האחרון לא יכלתי לעצום עין. הרגשתי ממש טעם גן עדן. החידושים העצומים שנגלו לעיני לא נתנו לי מנוח".

(שארית נתן)

"חמש מאות?!!" - תמה הגביר למשמע בקשתו של הגר"א גורדון זצ"ל - "כבודו ודאי מתלוצץ". "להתלוצץ יכולתי בבית", ענה ראש הישיבה. "אני רציני לחלוטין"

ויקחו לי תרומה (שמות כה ב)

שח הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל: הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל סיפר לי, שכאשר חותנו הגאון רבי אליעזר גורדון זצ"ל ייסד את ישיבת טעלז, נסע לקייב ועלה לביתו של גביר אדיר. התקבל בכבוד, ונשאל בנימוס לרצונו. השיב ר"א גורדון: רצוני שכבודו יתרום חמש מאות רובלים. יש לציין כי חמש מאות רובלים היו סכום בלתי נתפס. כשנשרפה חצי ראדין ערך החפץ חיים מגבית ונתרמו כמאתיים רובלים לשקם חצי עיירה...

השיב הגביר: "כבודו ודאי מתלוצץ..."

"להתלוצץ יכולתי בבית" - ענה ראש הישיבה. "אני רציני לחלוטין".

אמר הגביר: "אדרבה, מכיון שכבודו הוא הגאון בלימוד תורה, והגאונות מתבטאת ביכולת להבין ולהסביר שני צדדים במחלוקת, ומכיון שיש כאן שני צדדים: כבודו רציני בתביעתו ממני כזה סכום, ואני רציני בדעתי שזו בקשה מופקעת ובלתי גיונית, יואיל נא להסביר לי את שני הצדדים כהווייתם".

נענה הגאון והחל להסביר: "הקב"ה הורה על מעשר בהמה. כיצד מפרישים? כונסים את הצאן לדיר ובו פתח צר, מעבירים אותו בפתח וסופרים: אחד, שנים,

שלושה, ארבעה... תשעה, ומסמנים על העשירי רישום בצבע אדום. "ואני שואל - הרי לעשירים מופלגים היה צאן רב, כמסופר בגמרא על רבי אלעזר בן עזריה שהיה מפריש מעשר שנים עשר אלף עגלים בשנה, כלומר, מעביר תחת השבט מאה ועשרים אלף! תתאר לעצמך כמה זמן וטורח זה מצריך! והשאלה: הרי ידעו מראש כמה יש, ומדוע לא בחרו שנים עשר אלף וחסלו!"

הגביר, שידע כמה יקרה שעה של עשיר, נדהם מהשאלה הקשה.

"אענה לך" - המשיך הגאון - "האמת היא, שאם היו באים לעשיר ואומרים

לו: תן שנים עשר אלף עגלים לכהנים, היה לבו דוי. כל כך הרבה?!

"מה עשו? הורו לו לעמוד ליד הפתח הצר ולספור אחד אחד: זה שלי, וגם זה,

וגם זה... העשירי לכהן, וזה שוב שלי, וגם זה... העשירי לכהן, וכך הלאה. וכך

בין העשירי שכל כך הרבה נתן לו הבורא, וכל כך מעט הוא מבקש בשביל הכהן.

"מבין כבודו?" - סיים רבי אליעזר - "זה שורש המחלוקת בינינו. אני ביקשתי

חמש מאות רובלים להחזקת התורה וכבודו נרתע. אם כן, בוא יחדיו ונסקור:

בית חרושת פלוני, שלו. הדירות במתחם פלוני, שלו. מניות מפעל פלוני, שלו..."

"די, די" - קטעו העשיר. "שוכנעתי! אל יוסיף לספור..."

כיצד ייתכן שדין מדרבנן יזכר בתורה? מה ההבדל בין גזירות חז"ל לתקנותיהם? ומה חמור יותר - גזירה או תקנה?

מאורות הדף היומי

פנינים נבחרים על הדף היומי - בבלי מתוך גליון 'מאורות הדף היומי' - למסכת עבודה זרה דף כט ע"ב

לעניין זה, אף שכמובן, כל העובר על דברי חכמים, בין על גזירותיהם ובין על תקנותיהם, עובר על (דברים יז/יא) "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (רמב"ם בהקדמה ל"יד החזקה").

מאימתי החלו חז"ל לתקן ולגזור?

כאמור, תקנות רבות כבר מיוחסות למשה רבינו ע"ה: מהן: לשאול ולדרוש בהלכות חג בחג, נוסח הברכה הראשונה של ברכת המזון, שבעת ימי המשתה ושבעת ימי אבלות (ירושלמי ריש כתובות) ועוד. למען האמת, התקנות אף קדמו למתן תורה. כידוע (ברכות כו/ב), האבות תקנו את תפילות שחרית, מנחה וערבית, ובסוגייתנו (לו/ב) אנו למדים, כי בית דינו של שם גזרו שלא לישא "קדשה", ומשום כך רצו לשרוף את תמר. אולם, למרות זאת, אין חיוב לציית לתקנות אלו שקדמו למתן תורה, לולא שחז"ל חזרו ותקנו (מהר"צ חיות ברכות כו/ב).

המעניין בכך הוא שיתכן דין דרבנן המוזכר בתורה, שהרי, כאמור, התקנות קדמו למתן תורה. משום כך אף שמצאנו בתורה שהתייחסו לתקנת בית דינו של שם, או לתקנותיו של משה (ראה מגילה לב/א) - מכל מקום אין להן תוקף של "דברי תורה" אלא של "דברי סופרים" (עיין רמב"ן בהשגותיו לס' המצוות, שורש שני, ד"ה וכן מה שכתב הרב בעיקר הראשון וע"ע בב"ח סי' תרפ"ה ובברכי"א או"ח סי' קל"ז).

מן המשא ומתן בתלמוד על תקנות חז"ל וגזירותיהם אנו למדים, כי הם הקדישו זמן רב וחשיבה מעמיקה, עד שקבעו תקנה או גזירה מסויימת. מעניין לציין, את דברי הנשר הגדול, הלא הוא הרמב"ם (ספר המצוות שורש א') כי גזירות חכמים ותקנותיהם עולות "לאלפים רבים!"

דפים אלו עוסקים בתקנות חז"ל, בגדרן ובהיקפן. אמרנו "תקנות", אך לאמיתו של דבר, הרמב"ם (בהקדמתו לפירוש המשנה) מחלק את הדינים וההלכות מדרבנן ל"גזירות" ול"תקנות".

ה"גזירות" הן אלו אשר נקבעו כסייג לתורה, כגון אלו שסוגייתנו עוסקת בהן: האיסור לאכול פת עכו"ם, לשתות יין ושמן של גויים, ועוד. ואילו ה"תקנות" הן הלכות, מצוות ומנהגים שנתקנו על ידי חז"ל ולא באו כתוספת למצווה מסויימת, או לאיסור מסויים, אלא נועדו לנהל את חיי האדם על פי הדת היהודית באופן כללי. כגון, "משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענייניו של יום, הלכות פסח בפסח, הלכות עצרת בעצרת, הלכות חג בחג" (מגילה ד/א).

תקנות חז"ל בכתובה וכדומה, ומנהג ערבות בהושענא רבא.

התורה הקדושה, היא שהעניקה לחכמים את כוחם לגזור ולתקן. בצוותה (ויקרא יח/ל) "ושמרתם את משמרת" - "עשו משמרת למשמרת" (יבמות כא/א), קבעה התורה שחכמים יקבעו גדרים וסייגים לשמירת דיני התורה כראוי. כמו כן, דרשו חז"ל (שבת כג/א) כי הפסוק (דברים לב/ז) בא לומר, שחכמים גם רשאים לתקן מצוות ואיסורים שאינם באים כסייג למצוות התורה, כגון, חנוכה וכדומה.

ההבדל בין "גזירות" ל"תקנות" בא לידי ביטוי בדברי בעל ה"תוספות יום טוב" (סוטה פ"ד משנה ג') שכתב, כי ה"גזירות" חמורות מן ה"תקנות", משום שתפקידן לשמר את מצוות התורה. דוגמה לכך ניתן למצוא בהלכות סוטה, בהם נאמר כי אף שמי סוטה אינם בודקים אשה שבעלה חטא, כמאמר הפסוק (במדבר ה/לא) "ונקה האיש מעון", ואף אם הוא עבר על גזירה מדרבנן, הרי הוא נחשב חוטא. אולם, אם הבעל עבר על תקנה מדרבנן, הוא לא נחשב כחוטא

האם מותר להראות לחברו ספר, במטרה שיראה מתוכו שהמחבר אינו תלמיד חכם?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

קבלת לשון הרע. גם אם רק מראה לאחרים מכתב של פלוני שממנו נראה כי איננו חכם או למדן, כתב בבאר מים חיים (ס"ק יד) שגם זה בכלל לשון הרע. וביאורים ומוספים הביאו כי גם כשמראה לחברו ספר שחיבר פלוני, וכוונתו שיראה שניכר מתוך הספר שהמחבר אינו ת"ח וכדו' – כתב הגר"נ קרליץ (חוט שני לשון הרע עמ' שז"ס"ק ה) כי מדברי הח"ח כאן משמע שגם זה אסור משום לשון הרע. מאידך, יש שכתבו (שו"ת לחפץ בחיים ח"ב סי' כג) לחלק, שכשאחד מוציא ספר על מנת שיעיניו בו רבים, ויודע שכל אחד ישפוט למראה עיניו אם נכונים הדברים ויש שיעיניו בו רבים, ויודע שכל אחד ישפוט למראה עיניו אכן, אם מתכוין בכך לגנות המחבר, הדבר אסור, כמבואר לקמן (לשון הרע כלל ב סע' ט ואבמ"ח ס"ק כח) שגם אם הדבר מפורסם, אסור לגלותו אם כוונתו לגנות, ולכן יש להזהר שבאמת כוונתו תהיה לשם שמים ולא לגנות. ביאורים ומוספים מביאים נידונים נוספים באיסור לשון הרע על ידי רמז, כגון על ידי 'שתיקה', דהיינו שפלוני שואל אותו האם זה נכון שראובן נתפס בגניבה, והשואל יודע שהוא יודע את התשובה, ואם ישתוק יראה כמאשר את הדברים; או לשבח פלוני על דברים מסוימים, ולא לשבח על ענין אחד [שהשומע מצפה לשמוע ממנו על כך], ובזה יוצא גנאי מתוך דיבור; או לשבח קבוצת אנשים בשמותם ולדלג על אחד מהם, שנשמע מכך גנות על אותו אחד. וראה שם את הדברים בהרחבה.

אתמול למדנו כי האדם צריך למסור את כל ממונו כדי שלא לעבור על איסור לשון הרע. 'החפץ חיים' ממשיך ואומר על כך, שלפי זה נמצא, שכאשר הדבר אינו נוגע לו אלא לכבוד בעלמא, כגון שיושב בחבורת אנשים המדברים לשון הרע ואינו יכול להישמט מהם, ואם ישתוק יראה בעיניהם כמשתגע – בוודאי ובוודאי שאסור לו להשתתף עמם, ועל כך אמרו חז"ל מוטב לאדם שייקרא שוטה כל ימיו ואל יהיה רשע שעה אחת לפני המקום.

אדם הנמצא במצב כזה – כותב החפץ חיים – יחזק עצמו בדברי חז"ל: 'לפום צערא אגרא', וכמבואר באבות דרבי נתן שמצווה הנעשית בצער שכרה כפול פי מאה. ביאורים ומוספים שבמהדורת 'דרשו' מביאים בזה מדברי בעל 'מכתב מאליהו' בשם אביו, כי אפילו הדרגה הקטנה ביותר של צער שיש לאדם בעשיית המצוה, כבר גורמת שייחשב כמי שעשאה מאה פעמים. ולפי זה ממשיך המכתב מאליהו, שבכל מדרגה נוספת של צער שיש לאדם במעשהו, מוכפל שכרו במאה פעמים נוספות, וכך בכל דרגה נוספת של צער, שכרו מוכפל עד לאין שיעור.

בהמשך דבריו כותב 'החפץ חיים' כי גם לשון הרע שלא על ידי דיבור, אלא בכתב או ברמז וכדומה, אסור. וביאורים ומוספים הביאו משו"ת מהרש"ם (ח"ז סי' צב) בשם תשובות הרמ"א (סימ' יא), שלשון הרע על ידי כתיבה חמור מלשון הרע בדיבור, שכן בכתיבתו נראה שמחזק הדברים. גם לקרוא מכתב שכתוב בו לשון הרע, כתב הח"ח לקמן (כלל ו בא"מ ס"ק כג) שיש בזה איסור

המוסר היומי

הברכה שמועילה לעשירות ולכל טוב

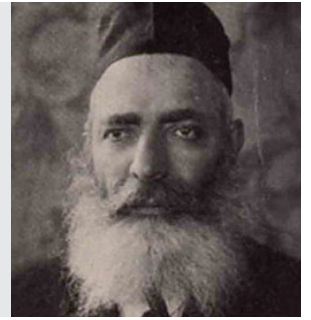
מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

מעורר עיניו של אדם מראות האמת. וראה נא אחי ענין נורא, הלא נצטוינו במצות ציצית, שעל ידה נזכור את כל מצוות ה', העשין והלאוין, לקיימם כדוין. ואילו על ענין לשון הרע לא הסתפק הקב"ה בזה, ונתן זכירה בפני עצמה: זְכוּר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה יי אֱלֹהֶיךָ לְמַךְ לְבָבְךָ בְּצִאתְךָ מִמִּצְרָיִם. והכל מפני חומר הענין".

[כבוד שמים פרק ב, אות יט-כ]

"מי שיש לו לב נבון, יוכל להתבונן גודל איסור לשון הרע, שמלבד שכתוב בתורה על ענין הדיבור כמה לאוין ועשין, נכלל גם כן בפרשת תבא בשנים עשר 'ארורין', שנאמר שם: אָרוּר מִכָּה יָעוּהוּ בְּסִתְרוֹ, שהוא קאי על לשון הרע. ואמרו בגמרא: ארוור בו, קללה בו, נידוי בו.

וגם קודם כל 'ארורין', הקדימו לברך מי שאינו עובר על זה, כמו שאמרו חכמינו ז"ל. והיה מן הנכון מאד לירא מן הארוור של תורה, ולחפוץ בברכה שמועילה לעשירות ולכל טוב, כמו שכתוב: בְּרַכַּת יי היא תַעֲשִׂיר, אך היצר הרע

אפוף התרגשות טיפס במדרגות, והנה הוא ניצב ליד דלת הכניסה לדירה ששכר. הוא זכר שהסוכן אמר לו שיקבלו את פניו בדירה, והוא דפק כמה דפיקות... אך הנה, הדלת נפתחה והאשה שנפתח שואלת אותו: "במה אוכל לעזור?". הוא היה בהלם...

בנימין גולד

וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי פְתוּכָם (שמות כה, ח)

פסוק זה הינו פסוק מכונן בעבודת האדם בעולמו, מדרשות חז"ל על פסוק זה למדים אנו חידוש גדול הנוגע לכל אחד ואחד.

דרשו חז"ל: 'בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, מלמד שהקב"ה שוכן בלב כל אחד ואחד מישאל, כשעושה מדור לשכינה. והמדרש הוא כפשוטו - הקב"ה שוכן בלב כל אחד מאתנו, אבל תנאי יש לכך! 'כשעושה מדור לשכינה! כשאדם משאיר בלבו מקום מיוחד לשכינה, נקי מכל תחלואות וזוהמות החיים, רק כך יזכה לדבר הגדול מכולם שהשכינה שוכנת בלבבו...!!

המשגיח רבי ירוחם ממיר (דעת חכמה ומוסר ח"ב מאמר נה) אף הגדיל לדבר ברום מעלה זו, והביא את דברי המדרש (לד, א): 'בשעה שאמר הקב"ה למשה, עשה לי משכן, התחיל מתמיה ואומר, כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר לי עשה לי משכן? אמר הקב"ה, לא כשם שאתה סבור כך אני סבור, אלא כ' קרש בצפון וכ' בדרום ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה. כשמתבוננים בתשובתו של הקב"ה למשה, מגלים דבר גדול עד מאד. ה' ענה למשה, אל תתמה כי כך הנהגתי, אפילו אמה על אמה אם המקום יהיה ראוי, אצמצם שכינתי ושכנתי בתוכו, ואל יאמר האדם הן אני עץ יבש ואין אני ראוי להשראת השכינה, כל אחד באשר הוא, אם יהיה ראוי - תשרה השכינה בתוכו!

מספרים על רבי נפתלי אמסטרדם מגדולי תלמידיו של רבי ישראל מסלנט, שאמר פעם לרבו רבי ישראל: "אילו היו לי מדותיו הטובות של מורי ורבי, ולבו הטהור של בעל הייסוד ושורש העבודה, וראשו הגאון של בעל השאגת אריה, אזי הייתי יכול לגדול בתורה ויראת שמים!" השיב לו רבו רבי ישראל: "נפתלי, נפתלי, בראש שלך! בלב שלך! ובמדות שלך! דורשים ממך להצליח, הקב"ה אומר: 'אשרה שכינה בכל אדם, ולו רק יכין לבבו לכך', ואין צריך לזה שום מעמד וכשרון, רק את רצון הלב האמיתי, וכשהקב"ה בא אליו - הוא יצמח ויגדל לאין שיעור.

...

מסופר על יהודי אמריקני שהחליט לעלות לארץ ישראל, לשנת השתלמות רוחנית יחד עם רעייתו. הלה סבר שאם הוא בא לארץ להשתלמות רוחנית,

עליו לדאוג ראשית כל לתחום הגשמי, או אז לא יטרידו אותו דאגות גשמיות. הוא לא הכיר את משמעותן של המילים "משיב הרוח ומוריד הגשם", אם אתה רוצה להשיב את הרוחניות, עליך להוריד את הגשמיות.

היהודי שלח מכתב לסוכן דירות מירושלים, וכתב שהוא מעוניין בדירת חמישה חדרים, עם כיווני אוויר טובים, בניין עם שכנים דתיים אבל לא יותר מדי, חנייה רחבה, בית כנסת וסופרמרקט בקרבת מקום, בקיצור נוחות מירבית, שנת נופש אמיתית. סוכן הדירות מצא דירה כמבוקשו, הוא שלח דמי קדימה וקיבל חוזה. בתחתית החוזה היה כתוב שיהיה מי שיקבל את פניו בבואו לדירה. הגיע היום. היהודי ארז את מטלטליו, נסע לשדה התעופה, והמריא לארץ ישראל. מיד לאחר שנחת בשלום - הוא לקח מונית שתיקחה למחוז חפצו. הוא העמיס את כל מזוודותיו ומטלטליו, וכך לאחר כשעה הגיע לרחוב בו שכר את הדירה. כשהוא אפוף התרגשות הגיע לכתובת הרשומה בחוזה שבידו, הוא מטפס במדרגות, והנה הוא ניצב ליד דלת הכניסה שרשומה בחוזה כדירה שהוא שכר, הוא זכר שהסוכן אמר לו שיקבלו את פניו בדירה, והוא דפק כמה דפיקות...

הדלת נפתחה ובפתח עמדה אשה. היא רואה איש עמוס במזוודות ליד הדלת ומיד שאלה: "במה אוכל לעזור לך?" האיש נדהם...

"למה את מתכוונת כשאת אומרת במה תוכלי לעזור לי? הרי שכרתי את הדירה הזו!" וכשראה את התמיהה מתפשטת בפניה של האישה, הזדרז להוציא את החוזה, והראה לה. האישה קראה את הכתוב בחוזה, ואמרה: "איני יודעת מה אתה רוצה? זו דירה שלי כבר שנים רבות ואני גרה כאן, ומי השכיר את דירתך?" האורח מיהר להרים טלפון לסוכן: "שלום, הגענו לדירה המדוברת", "שלום עליכם", השיב הסוכן, "נו, איך הדירה? כלילת המעלות, אה? חמישה חדרים, כיווני אוויר מצוינים, חניה לרכב, כל מה שביקשת!" היהודי האמריקני המופתע זעק: "אבל גרים בה אנשים!!" השיב הסוכן: "סלח לי, אבל כשחיפשת דירה לא ציינת שאתה מעוניין בדירה ריקה".

לעיתים לומד האדם תורה ומקיים מצוות, ובדאי שהשכינה שורה עליו, אך שוכח הוא פרט קטן וחשוב, הוא לא משאיר מקום פנוי בלבו, שמלא באנוכיות, בגאווה, בכעס, בשנאת חינוך ובעוד מידות רעות. הוא לא משאיר מדור בלבו להשראת השכינה, וכאשר היא מגיעה לשכון ורואה שאין מקום - מיד היא מסתלקת ממנו. (אמונה שלמה, יתרו).